

ISSN
2547-989X

Sinop Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi

Araştırma Makalesi

Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3 (2):161-178

Geliş Tarihi:30.08.2019

Kabul Tarihi:12.12.2019

<https://doi.org/10.30561/sinopusd.613394>

<https://dergipark.org.tr/sinopusd>

EBEVEYNLERİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMUNDAN VE ÖĞRETMENDEN BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ*

Şule ERŞAN*

Öz

Çocuklar özellikle okul öncesi dönem olarak adlandırılan yaşamın ilk altı yılında çok hızlı büyürler ve tüm gelişim alanlarında şaşırtıcı bir hızla yetkinleşirler. Bu dönemde çocuğun içinde bulunduğu çevre, çocuğun gelişimini ve öğrenme motivasyonunu derinden etkiler. Özellikle okul öncesi dönemde verilen kaliteli eğitim, çocukta öğrenmeyi ve öğrenmeye istekli olmayı arttırmakta ve tüm yaşantısında başarılı olmasını sağlamaktadır. Araştırmalar, çocuğun neleri, hangi hızla ve nasıl öğrenebileceğinin çevre desteği ve sunulan olanaklarla yakından ilişkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu araştırmanın amacı çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ebeveynlerin kurumdaki ve öğretmenden beklentilerini incelemek ve okul öncesi eğitimin içerik ve önemi konusundaki farkındalıklarını ortaya koymaktır. Araştırma nitel olarak yapılandırılmış ve olgu bilim modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Sinop İl merkezindeki resmi anaokullarında çocuğu bulunan 122 ebeveyn oluşturmuştur. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, elde edilen veriler içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre, ailelerin öncelikli beklentileri, okul öncesi eğitim kurumlarının çocuklarını ilköğretime hazırlamaları yönündedir. Ayrıca sınıfların fiziksel ortamının iyileştirilmesi ve sosyal aktiviteye ağırlık verilmesi de beklentiler

* Bu çalışma, yazar tarafından UMYOS'19'da (Uluslararası Meslek Yüksekokulları Sempozyumu) sunulmuş sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

* Dr. Öğr. Üyesi, Sinop Ün., Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, sersan@sinop.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3229-5686>.

arasındadır. Eğitim düzeyi yüksek olan aileler, eğitim düzeyi düşük olan ailelere göre sosyal aktiviteye ve yabancı dil eğitimine önem verilmesini beklemektedir. Öğretmene ilişkin beklentiler ise çoğunlukla çocuğa karşı olumlu tutum (ilgi, sevgi, alaka vb.) içinde olmaları, iyi bir eğitim vermeleri ve ebeveynlerle etkili bir iletişim içinde bulunmaları yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, Ebeveyn beklenti, Erken çocukluk.

Investigation of Parents' Expectations from the Pre-School Education Institution and the Teacher

Abstract

Children grow up very rapidly especially in the first six years of life called pre-school period and they are able to develop at an amazing speed in all areas of development. In this period, the environment in which the child is living deeply affects the development and learning motivation of the child. In particular, the quality education given in the pre-school period increases children's learning and their willingness to learn, and ensures that they are successful throughout their life. Research shows that the speed at which the child can learn, how they learn and what they learn is closely related to how supportive the child's environment is and what kind of opportunities are offered to the child. The aim of this study is to examine the expectations of parents, whose children are attending preschool, from the institution and from the teacher, and to reveal their awareness of the content and importance of preschool education. The research was structured qualitatively and the screening model was used. The study group consisted of 122 parents who had children in public kindergartens. The semi-structured interview form developed by the researcher was used as a data collection tool. The data obtained from the interview were analyzed by content analysis. As a result, it was revealed that the primary expectation of the families from pre-school education institutions was to prepare the children for primary education. In addition, improving the physical environment of the classes and focusing more on social activities were among the expectations. Contrary to families with a low level of education, families with a high level of education expect that social activity and foreign language education should be

prioritized. Positive attitudes towards the child (interest, love, care, etc.), quality education and effective communication with parents were the main expectations from the teacher.

Keywords: Pre-school education, Parents expectation, Early childhood.

Giriş

0-6 yaş çocuklarının sağlıklı ve nitelikli bir şekilde gelişebilmeleri için yapılan sistemli ve planlı her türlü eğitim çalışmasına “okul öncesi eğitim” denilmektedir. Bu eğitim genel anlamda çocuğun sağlıklı büyümesi ve gelişmesi için yapılan aile ve kurum merkezli tüm faaliyetleri kapsamaktadır (Ramazan ve Ural, 2007). Oktay’a (2005) göre okul öncesi eğitim, çocuğun doğumundan ilköğretime başlancaya kadarki tüm yaşantılarını içeren bir eğitim sürecidir. Bu eğitim sürecinin belli bir program dâhilinde planlı ve sistemli bir biçimde yürütülmesi, okul öncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilmektedir. Okul öncesi eğitim kurumları 20. yüzyılın başlarında kadınların iş hayatına dâhil olmasıyla birlikte çalışan annelerin çocuklarını bıraktıkları bir bakım kurumu olarak algılanmıştır. Ancak daha sonra yapılan araştırmalar, okul öncesi dönemin bireyin birçok gelişim alanı açısından önem taşıdığı; bu dönemde çocukların öğrenme hızının yüksek olduğu; bu yaşların hayata uyum becerilerinin kazanıldığı, kişiliğin temellerinin atıldığı bir dönem olduğu ve bu dönemin profesyonel bir eğitimle geçirilmesi gerektiği sonucunu ortaya koymuştur. Gerek okul öncesi dönemde verilen eğitimin uzun vadede bireye ve topluma kattıklarının anlaşılması gerekse çalışan anne sayısında görülen hızlı artış, her geçen gün bu kurumlara olan talebi daha da artırmıştır. Bu talebin artışında köyden kente göç, kadının eğitim düzeyinin yükselmesi, geniş aile yapısının değişerek çekirdek aileye dönüşümü ve özellikle büyük kentlerde çocukların ev dışında oynayarak zaman geçirecekleri alanların kısıtlı olması da etkili olmuştur (Sevinç, 2006).

Okul öncesi dönem olarak adlandırılan yaşamın ilk altı yılında çocukların çok hızlı büyüdüğü ve tüm gelişim alanlarında beceriler kazandıkları dikkate alındığında okul öncesi eğitimin sadece çalışan annelerin çocukları için değil tüm

çocukların gelişimi ve eğitimi için önemli ve gerekli olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü bu dönemde çocuğun içinde bulunduğu çevre, çocuğun gelişimini doğrudan etkilemekte, çocukta doğal olarak var olan merakla dayalı öğrenme motivasyonunu arttırmaktadır. Özellikle okul öncesi dönemde verilen kaliteli eğitim, çocuğun tüm yaşantısını etkilemektedir. Araştırmalar, çocuğun hangi hızla, nasıl ve neler öğrenebileceğinin çocuğun çevresinin ne kadar destekleyici olduğuyula ve çocuğa ne gibi olanaklar sunulduğuyula yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (MEB,2012).

Okul öncesi eğitim kurumları çocuğun sağlıklı büyümesi, sağlam bir kişilik geliştirmesi, toplumsal uyumu gerçekleştirecek iyi alışkanlıklar ve sosyal beceriler kazanması için gerekli ortamı sağlayan, aileye çocuk bakımı ve eğitimi konularında destek veren kurumlardır (Oktay, 2002). Okul öncesi eğitimin amaç, işlev ve yararları nedeniyle son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığının yanı sıra diğer kamu kurumlarının da okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma çalışmalarında aktif rol aldığı ve okul öncesi kurum sayısının hızla arttığı görülmektedir (Polat ve Çelmeli, 2015).

Okul öncesi eğitimin evrensel amaçları OMEP'in (Dünya Uluslar arası Okul Öncesi Eğitimi Örgütü) uzun süre başkanlığını yapan, eğitimci Mialaret tarafından; 1) Toplumsal Amaçlar, (2) Eğitici Amaçlar ve (3) Gelişimsel Amaçlar şeklinde ifade edilmiştir (Akt. Oktay, 2002).

Türkiye de okul öncesi eğitimin temel amaçları;

1. Çocukların beden, zihin, duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
2. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak,
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak,
4. Çocukları İlköğretime hazırlamaktır.(MEB Okul Öncesi Programı-2012)

Bu temel amaçlar doğrultusunda hazırlanan ve ülkemizde uygulanan mevcut okul öncesi eğitim programı; “gelişimsel” bir programdır ve 36-72 aylık çocukların sosyal, psiko-motor, duygusal dil ve bilişsel alanlardaki gelişimlerinin destek-

lenmesini, öz bakım becerilerinin kazanılmasını ve ilköğretime hazırbulunuşluklarını sağlamayı esas almaktadır (Gürkan, 2010).

Çocuğun eğitimi, okul ve aile arasında paylaşılan bir sorumluluktur. Ailenin eğitime bakışı, eğitimin içeriği hakkında bilgi sahibi olup olmaması, çocuktan, okuldan ve öğretmenden beklentilerini doğrudan etkilemektedir. Beklentilerin farkında olmak karşılıklı iletişim ve etkileşim açısından oldukça önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumlarının gelişimsel ve eğitimsel hedeflerini ailelerden bağımsız gerçekleştirmesi söz konusu değildir. Çocuk aileden bağımsız düşünülemez. Çocuk için kurumların gelişimsel ve eğitimsel amaçlarının neler olduğu ebeveynlerle paylaşarak kurumdaki beklentilerinin amaçlara göre şekillenmesi sağlanmalıdır. Ailelerin çocuklarını gönderdikleri kurum hakkında bilgi sahibi olmaları, çocuklarının gün boyu ne tür etkinliklerde bulunduğu ve bu kurumlarda uygulanan programın amaçlarının neler olduğunu bilmeleri gerçekçi beklentilerin oluşması açısından önemlidir. Bu araştırmanın amacı çocukları okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ebeveynlerin kurumdaki beklentilerini incelemek ve okul öncesi eğitimin içerik ve önemi konusunda ki farkındalıklarını ortaya koymaktır.

1. Yöntem

Araştırmada ebeveynlerin çocuklarını gönderdikleri okul öncesi eğitim kurumu ve öğretmenden beklentilerini belirlemek için nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim modeli kullanılmıştır. Olgubilim bireylerin olguya ilişkin yaşantılarını algılarını ve bunlara yüklediği anlamı ortaya çıkarmaya yarayan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek 2016). Creswell'e (2013) göre araştırma sorusu, birden fazla kişinin bir olgu hakkındaki ortak tecrübelerini anlamak üzerine kurulu olduğunda olgusal çalışma en uygun yaklaşımdır.

2. Çalışma Grubu

Araştırmaya Sinop il merkezinde bulunan üç bağımsız, bir uygulama anaokulunda 48-60 aylık çocukları bulunan ve gönüllülük gösteren 122 ebeveyn katılmıştır. Ebeveynlere ilişkin bazı demografik bilgiler tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: *Çalışma Grubunda Yer Alan Ebeveynlerin Demografik Özellikleri*

		f	%
Cinsiyet	Anne	63	51.6
	Baba	59	48.4
	Toplam	122	100
Yaş	40 ve üzeri	64	52.4
	30-39	58	47.6
	20-29	0	0
	Toplam	122	100
Eğitim Durumu	İlkokul	12	10
	Ortaokul	21	17
	Lise	35	29
	Yükseköğretim	42	34
	Lisansüstü	12	10
	Toplam	122	100
Gelir Durumu	1000-1500	24	19,7
	1501-2500	31	25.4
	2501-3500	39	31.9
	3501-4500	16	13.1
	4501 ve üzeri	7	5.7
	Yok	5	4.1
	Toplam	122	100

Tablo 1 incelendiğinde görüşmeye katılan anne sayısının oranı % 51,6 baba sayısının oranı ise %48,4 dır. Çalışma grubunun yaş dağılımında 20-29 yaş arasında katılımcı bulunmadığı, 30-39 yaş aralığındaki katılımcı oranın % 47,6 olduğu 40 yaş ve üzeri ise % 52,4 olduğu görülmektedir. Eğitim seviyelerine göre katılımcıların %10’u ilkokul %17’si ortaokul, %29’u lise, %34’ü yükseköğretim ve %10’u lisansüstü mezundur. Gelir durumuna bakıldığında ebeveynlerin % 19.7’si 1000-1500 tl, %25.4’ü 1501-2500 tl, %31.9’u 2501-3500 tl, %13.1’i 3501-4500 tl, %5.7’si 4501 tl ve üzeri gelir sahibi olduğu görülmektedir.

3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen açık uçlu soruların bulunduğu yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği görüşmenin belli bir yönde sürdürülebilmesi için araştırmacıya sistematik bilgi edinilmesinde kolaylık sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek 2016). Görüşme formunun birinci kısmında kişisel bilgiler yer alırken ikinci kısmında ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumundan ve öğretmenden beklentilerine yönelik açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Görüşmelerde öncelikle katılımcıların gönüllü olup olmadıkları sorulmuş ve daha sonra gönüllü olan katılımcılarla yüz yüze görüşülerek veriler araştırmacı tarafından kayıt altına alınmıştır.

4. Verilerin Analizi

Araştırmada görüşme sonucu elde edilen nitel veriler, kodlama ve kategorilere ayırma işlemlerini kapsayan içerik analizi tekniği ile çözümlenmiş daha sonra elde edilen nitel verilerin sayısallaştırılması yoluna gidilmiştir. Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen bilgilerin sayısallaştırılması SPSS 17 paket programı kullanılarak bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların temalardan bahsetme sıklık ve yüzdeleri tespit edilmiştir. Program yardımıyla kodlara, temalara göre verilerin betimlenmesi yapılarak tablolandırılmış ve bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

5. Bulgular

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Ebeveynler kendilerine yöneltilen sorularla ilgili görüşlerini belirtirken birden çok fikir belirttikleri için birbirine yakın cümleler maddeleştirilerek kategorize edilmiş ve görüş yoğunluğu tablo haline getirilmiştir. Ayrıca katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırmanın amacı, doğrultusunda ebeveynlere çocuklarını okul öncesi eğitim kurumuna gönderme sebepleri sorulmuştur. Bu soru ile ilgili alınan görüşlerin frekans ve yüzdeleri dağılımları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Ebeveynlerin Çocuklarını Anaokuluna Gönderme Sebepleri

Sebepleri	f	%
İlköğretime hazırlık	62	31
Sosyalleşme	51	25
Gelişimin desteklenmesi	32	16
İyi bir eğitim	28	14
Özgüven kazanımı	12	6
Mecburiyetten	10	5
Sorumluluk kazanımı	7	3
Toplam	202	100

Tablo 2 incelendiğinde velilerin çocuklarını okul öncesi kurumuna gönderme sebeplerinin % 31 ilköğretime hazırlık, %25 sosyalleşme, %16 gelişimin desteklenmesi, %14 iyi bir eğitim, %6 özgüven kazanımı, %5 mecburiyet (çalıştıkları için vb.), %3 sorumluluk kazanımı olduğu görülmüştür. Bu soruyla ilgili olarak alınan görüşlerin bazıları şu şekildedir; E2: “Arkadaş ortamında bulunsun diye gönderiyorum.” E4: “İlkokula başlamadan kalem tutmayı, rakamları, harfleri öğrenmesi için gönderiyorum.” E55: “Okul öncesi eğitimin ilerideki eğitim hayatında hazırlayıcı rolü olduğuna inandığım için gönderiyorum.” E104: “Zihinsel, bilişsel ve akademik gelişimi için gönderiyorum.” E119: “Anne baba olarak çalışıyoruz ve sürekli yanında bulunamıyoruz. Çocuğumun akranlarıyla sosyal ilişkiler içine girmesi için gönderiyorum.”

Tablo 3: Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitiminin Neden Gerekli Olduğu Hakkındaki Görüşleri

Görüşleri	f	%
İlkokula hazırlıyor	57	44.5
Çocuk sosyalleşiyor	25	19.5
Gelişimi destekleniyor	21	16.4
Kritik dönem	15	11.7
Özgüven geliyor	10	7.8
Toplam	128	100

Tablo 3 incelendiğinde ebeveynlerin %44.5’inin çocuğunu ilköğretime hazırladığı, %19.5’inin çocuğunun sosyalleşmesi, %16.4’ünün gelişimini desteklediği, %11.7’sinin birçok becerinin kazanılmasında kritik dönem olduğu, %7.8’inin özgüven kazandırdığı için okul öncesi eğitiminin gerekli olduğunu ifade ettiği gö-

rülmüştür. Bununla ilgili olarak; E25: “Yeri geliyor ki, aile her şeyi tam veremeyebiliyor. Onun için anaokulu gerekli.” E28: “Okul öncesi eğitimi gerekli görüyorum. Adından da anlaşıldığı gibi çocuğu okul hayatına daha iyi adapte olabilmesi açısından çok önemli görüyorum.” E32: “Birinci sınıfta zorluk çekmemesi için gerekli.” E43: “Hem çocuğun ilkokula hazırlanması, hem de çevresindekilerle iletişiminin gelişmesi açısından gerekli.” E69: “Kişilik gelişimi, sosyal birey olma ve okula başlamadan önceki bilgi ihtiyacını tamamlanması açısından gereklidir.” E94: “Gereklidir. Çünkü ağaç yaşken eğilir.” şeklinde ifade kullanmışlardır. Tablo 2 ve Tablo 3 birlikte değerlendirildiğinde cevapların birbiri ile tutarlılık içinde olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarını öncelikle ilkokula hazırladığı için daha sonra sosyalleşme açısından gerekli gördükleri ve bunun için çocuklarını kuruma gönderdikleri görülmüştür.

Daha önce yapılmış araştırma sonuçlarına bakıldığında okul öncesi eğitim kurumlarının en önemli amacının çocukları ilkokula hazırlamak, çocuklara paylaşma, işbirliği gibi sosyal becerileri öğretmek olduğu görülmektedir (Sevinç, 2006; Tuğrul ve Tokuç, 2007; Argon ve Akkaya, 2008; Topaç ve diğ., 2013; Kıldan, 2012; Şimşek ve İvrendi, 2014; Polat Yaman ve Saçkes, 2017;). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarında hangi çalışmaların yapıldığına ilişkin deneyim ve farkındalıklarını anlamak için çocuklarının gittikleri kurumlarda ne gibi çalışmalar yaptığı sorulmuştur. Alınan görüşlerin frekans ve yüzdeleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Ebeveynlerin Çocuklarını Gönderdikleri Okul Öncesi Kurumunda Yapılan Çalışmalar Hakkındaki Bilgileri

Çalışmalar	f	%
Sanat Etk.	88	30
Oyun ve drama	69	23
Türkçe Etk.	51	17
Sosyal aktivite	42	14
Matematik ve Fen Etk.	39	13
Yabancı dil	9	3
Toplam	297	100

Tablo 4 incelendiğinde ebeveynlerin çocuklarını gönderdikleri okul öncesi kurumunda yapılan çalışmalar hakkında 297 görüş elde edilmiştir. Görüşlerin %30'u Sanat etkinliği, %23'ü Oyun ve Drama %17'si Türkçe , %14'ü Sosyal aktivite, %13'ü Matematik ve Fen etkinlikleri %3'ü ise Yabancı dil çalışmalarına yer verildiği yönündedir. Bununla ilgili olarak;” E12: “*El becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar, ezber çalışmaları, doğayı ve çevreyi tanıma, vs.*” E32: “*Resim, boyama gibi faaliyet çalışmaları, drama.*” E63: “*El kaslarını ve zihin gelişimini destekleyici çalışmalar.*” E83: “*Özel günlerde faaliyetler, boyama, resim etkinlikleri, çizgi çalışmaları, yüzme.*” E103: “*Değerler eğitimi veriliyor. El becerilerini geliştirmeye yönelik sanat etkinlikleri yapılıyor. Dans dersleri veriliyor.*” E115: “*Kalem tutmayı, resim yapmayı, harf ve sayıları öğreniyor.*” E121: “*Boyama, kesme gibi motor becerileri geliştirecek sanat etkinlikleri yapılıyor.*” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Tablodan ve doğrudan alıntılardan da görüldüğü gibi ebeveynlerin en çok vurgu yaptığı çalışma sanat etkinliği olmuştur. Bu durum, okul öncesi eğitim kurumlarında yoğunlukla kesme- boyama gibi etkinliklere yer verildiğini göstermektedir. Ayrıca yapılan bu etkinliklerin her gün okul panolarında sergilenmesinin ebeveynlerin dikkatini çektiği söylenebilir. Oysa MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında çocukların çok yönlü gelişimini destekleyici etkinlik çeşitlerine (Türkçe, Matematik, Fen, Sanat, Müzik, Oyun, Hareket, Drama, Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları ve Alan Gezileri gibi) dengeli bir biçimde yer verilmesi önerilmekte ve bu etkinliklerin çocuklara kazandırılmak istenen gelişimsel kazanımlara hizmet etmesi gerektiği vurgulanmaktadır (MEB 2012).

Ebeveynlerin anaokullarında daha çok yapılmasını istedikleri çalışmalara ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: *Ebeveynlerin Okul Öncesi Kurumunda Ağırlık Verilmesini İstedikleri Çalışmalar*

İstedikleri Çalışmalar	f	%
Gelişimin desteklenmesi	39	30,00
İlkokula hazırlık çalışmaları	38	29,23
Sosyal aktiviteler (gezi,tiyatro vb.)	23	17,69
Yabancı dil eğitimi	14	10,77

Değerler eğitimi	9	6,92
Her şey yapılıyor.	7	5,38
Toplam	130	100

Tablo 5 incelendiğinde velilerin okul öncesi kurumunda ağırlık verilmesini istedikleri çalışmalardan sırasıyla gelişimi destekleyici çalışmalar (%30); ilköğretime hazırlık çalışmaları (%29,23); sosyal aktivite (%17,69); yabancı dil (%10,77); değerler eğitimi (%6,92) olarak bulunmuştur. Verilere göre velilerin çoğunun tüm gelişim alanlarına destek, ilköğretime hazırlık çalışmaları, sosyal aktivite ve yabancı dil çalışmalarına ağırlık verilmelerini istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bununla ilgili olarak; E2: “El ve zekâ geliştirici etkinliklere yer verilmeli.” E18: “Zekâsını geliştirecek çalışmaları daha fazla yapmalarını isterim.” E38: “Yabancı dil eğitimi görmesini isterim.” E65: “Kendisini ifade etmesine ve analitik düşüncesine katkı sağlayacak çalışmalara ağırlık verilmesini isterim.” E77: “Gezi, tiyatro gibi aktiviteler daha sık yapılmalı.” “E114: “Çocuğumu daha iyi geliştirecek matematik, okuma yazma gibi etkinlikler olmasını isterim.” E116: “Sayılar, çizgiler, harfler ve oyun çalışmaları” şeklinde ifade kullanmışlardır. Tablo 5’de görüldüğü gibi ebeveynler okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların gelişimlerinin desteklenmesini ve ilkokula hazırlık çalışmalarının artırılmasını beklemektedir. Bu beklentileri sırası ile sosyal aktiviteler, yabancı dil ve değerler eğitimi takip etmektedir. Görüşlerin %5’lik bir gurubu ise kurumlarda her türlü çalışmanın yeterli düzeyde yapıldığı yönündedir.

Tablo 6: Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumundan Beklentileri

Beklentiler	f	%
Sınıfların fiziksel ortamının iyileştirilmesi	31	28
Sosyal aktivitelerin artırılması	27	24
Ailelerle işbirliği	17	15
Yemeklerin iyileştirilmesi	11	10
Yabancı dil eğitimi	10	9
Parasız olmalı	9	8
Tam gün	7	6
Toplam	112	100

Tablo 6 incelendiğinde ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumundan beklentilerinin %28 sınıfların fiziksel ortamının iyileştirilmesi, %24 sosyal aktivitele-
rin arttırılması, %15 ailelerle işbirliği %10 yemeklerin iyileştirilmesi, %9 yabancı
dil eğitimi verilmesi, %8 parasız olması, %6 ise kurumlarda tam gün eğitim veril-
mesi yönünde olduğu görülmektedir. Ebeveynlerden E19: “Velilerle daha fazla
toplantı yapılması” E29: “Temiz ve güvenli olmasını isterim” E35: “İlkokula ha-
zırlamasını beklerim” E45: “Değerler eğitimi” E85: “Fiziki şartların çocuklarımız
için uygun hale getirilmesi” E120: “Fiziksel yeterliliklerin iyileştirilmesi, veli okul
işbirliğine önem verilmesi” şeklinde beklentilerini ifade etmişlerdir.

Tablo 7: Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Programından Beklentileri

Beklentiler	f	%
İlkokula hazırlık	42	56
Sosyal aktiviteler	17	23
Yaparak yaşayarak öğrenme çalışmaları	10	13
Yabancı dil eğitimi	6	8
Toplam	75	100

Tablo 7 incelendiğinde ebeveynlerin okul öncesi eğitim programından bek-
lentilerinin sırasıyla ilköğretime hazırlaması (%56); sosyal aktiviteye daha çok yer
verilmesi (%23); yaparak yaşayarak öğrenmeye daha fazla ağırlık verilmesi
(%13); yabancı dil eğitiminin olması (%8) yönünde farklılık gösterdiği görülmüş-
tür. Bununla ilgili olarak; E2: “Çocuğu fiziksel ve psikolojik olarak geleceğe hazır-
laması” E10: “Daha fazla sosyal etkinlik içermesi” E58: “Program, sosyal kuralla-
ra uyan, başkasına saygılı ve hoşgörülü, özgüvenli ve ahlaklı çocuklar yetiştirme-
li.” E98: “Çocuğumu ilkokula hazırlamasını istiyorum” E121: “Çocuğu ileriki
eğitim kurumlarına hazırlaması ve zihinsel gelişimine olumlu katkı sağlaması”
şeklinde beklentilerini ifade etmişlerdir. Mevcut Okul Öncesi Eğitim Programı
(MEB 2012) gelişimsel bir program olarak çocukların tüm gelişim alanlarını des-
teklemeye yönelik çalışmalar içeren ve yaparak yaşayarak öğrenmeyi esas alan bir
programdır. Bu program aynı zamanda çocukların bir üst eğitim kademesine hazır-
bulunuşluğunu destekleyen ve sosyal aktivitelere imkân sağlayan bir program olma

özelliğine sahiptir. Tablo 7'deki beklentiler değerlendirildiğinde ebeveynlerin okullarda uygulanan programın içeriğine yönelik yeterince bilgi sahibi olmadıklarını ve sosyal aktivitelere yeterince yer verilmediğini söylemek mümkündür.

Tablo 8: *Ebeveynlerin Okul Öncesi Öğretmeninden Beklentileri*

Beklentiler	f	%
Çocuğa karşı olumlu tutum	37	38
Aile ile işbirliği	21	22
İyi bir eğitim verme	18	19
Etkili iletişim	9	9
İyi bir model olma	6	6
Şiddet ve baskıdan uzak olması	6	6
Toplam	97	100

Tablo 8 incelendiğinde velilerin okul öncesi kurumundaki öğretmenden beklentileri %9 etkili iletişim, %6 iyi bir model olma, %22 aile ile işbirliği, %38 çocuğa karşı olumlu tutum (ilgi, sevgi, alaka), %6 şiddet ve baskıdan uzak olması, %19 iyi bir eğitim vermesi olarak belirlenmiştir. Verilere göre, ebeveynler genel olarak öğretmenden çocuğa karşı olumlu tutum içinde olmalarını ve etkili bir iletişimle iyi bir eğitim vermelerini beklemektedir. Öğretmenden beklentilerle ilgili olarak;

E12: “Çocuklara karşı ilgili olması” E24: “Çocuğumun eksikleri üzerine ağırlık vermesi ve eksiklerini kapatması” E29: “Çocuklara sabırlı ve hoşgörülü olmasını isterim” E39: “İyi bir eğitim vermesi” E45: “Anlayışlı ve güler yüzlü olması” E85: “Çocuğumuzun olumlu olumsuz gelişimleri hakkında bizi bilgilendirmesi” E98: “Çocuğuma saygı ve değerlerimizi öğretmesi” E121: “İyi iletişim, düzgün diksiyon, çocuğun duygusal ve gelişimsel takibi, ve velinin bu konularda bilgilendirilmesini beklerim” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 9: *Ebeveynlerin Aile Eğitimi Çalışmalarına Katılım Durumu*

Katılım	f	%
Hayır katılmadım	115	94
Evet katıldım	7	6
Toplam	122	100

Tablo 9 incelediğinde görüşmeye katılan 122 ebeveynden 115'inin (%94) herhangi bir aile eğitimi çalışmasına katılmadığı 7 ebeveynin (%6) kurum dışında

gerçekleşen bir aile eğitimi seminerine katıldığı görülmektedir. Bu veriler okul öncesi eğitim kurumlarında programda öngörülen aile eğitimi çalışmalarına yer verilmediğini göstermektedir. Aile eğitimlerinden olumlu sonuçlar elde edebilmek için eğitimlerin etkili bir şekilde planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü aile eğitimi ve katılımı, okul ve ebeveyn arasında bilgi paylaşma ve ilişki kurma işlemidir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Çocukları anaokuluna devam eden ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumu ve öğretmenden beklentilerinin incelendiği bu çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekildedir. Ebeveynlerin beklentilerinde anne veya baba oluşlarına göre aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ebeveynlerin çocuklarını okul öncesi kurumuna gönderme sebepleri arasında en çok ilköğretime hazırlık konusuna vurgu yapıldığı görülmüş olup bunu sırayla sosyalleşme, gelişim alanlarına destek, iyi bir eğitim, özgüven kazanmalarını istemeleri, sorumluluk ve mecburiyet(çalışma vb.) gibi sebepler takip etmektedir. Tüm ebeveynler, gelir düzeylerine, eğitim düzeylerine, bakılmaksızın okul öncesi eğitiminin gerekliliği konusunda uzlaşmışlardır. Bunun nedenin en çok ilköğretime hazırlık olduğunu belirtmişlerdir. Velilerin çocuklarını gönderdikleri okul öncesi kurumunda yapılan çalışmalar hakkındaki bilgilerine bakıldığında en çok sanat etkinliklerine değindikleri görülmüştür. Bunu oyun ve drama, Türkçe etkinlikleri takip etmektedir. Velilerin çocuklarını gönderdikleri okul öncesi kurumunda ağırlık verilmesini istedikleri çalışmalar arasında en çok gelişim alanlarına destek verilmesini, ilköğretime hazırlık ve sosyal aktiviteye ağırlık verilmesini istemektedirler. Eğitim seviyeleri yüksek olan aileler çocuklarına yabancı dil eğitimi verilmesini ve sosyal aktivitelere ağırlık verilmesini istemektedirler.

Velilerin aile eğitimi çalışmalarına katılma durumlarına bakıldığında zaman %94'ünün hiçbir aile eğitimine katılmadığı görülmektedir. Veliler çocuklarını gönderdikleri okul öncesi kurumunda ki öğretmenden çocuğa karşı olumlu tutum (ilgi, sevgi, alaka vb.) içinde olmalarını, ebeveynlerle işbirliği halinde olmalarını,

çocuklarına iyi bir eğitim vermelerini ve etkili bir iletişim içinde kurmalarını beklemektedirler. Sınıfların fiziksel ortamının iyileştirilmesi ve sosyal aktiviteye ağırlık verilmesi de beklentiler arasındadır. Genel olarak görüşmelerde hemen her sordurda sıkça dillendirilen ilköğretime hazırlık konusu velilerin okul öncesi eğitimini ilköğretime hazırlık olarak gördüklerini ve erken yaştan itibaren çocukların akademik anlamda başarılı olmalarına odaklandıklarını göstermektedir. Ayrıca velilerin çocuklarının sosyalleşme beklentilerinin günümüzde çocukların akranlarıyla beraber zaman geçirdiği en önemli merkezlerin okul öncesi eğitim kurumları olmasından kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Ebeveyn beklentilerini incelemeye yönelik yapılan ulusal çalışmalar incelendiğinde; ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarından ve öğretmenlerden beklentilerinde öncelikleri değişse de genellikle benzer beklentiler içinde oldukları görülmüştür. Araştırmalar ailelerin kurumlardan çocuklarını ilkokula hazırlaması, gelişim alanlarının desteklenmesi, sosyal aktivitelerin artırılması, kurumların fiziki özelliklerinin iyileştirilmesi ve ailelerle işbirliği yönünde beklentilerinin olduğunu göstermektedir. Argon ve Akkaya (2008), çocukları anaokullarına devam eden ebeveynlerle yaptıkları çalışmalarında ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik görüşlerini incelemişlerdir. Ebeveynler, okul öncesi eğitim kurumlarının en önemli amacının çocukları ilkokula hazırlamak, onların sosyalleşmesini sağlamak ve öz-bakım becerilerini kazandırmak ve olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Yapılan bu çalışmada da ebeveynlerin kurumdan beklentilerini benzer şekilde dile getirdikleri görülmüştür. Sevinç (2006), yapmış olduğu benzer çalışmada eğitim düzeyi ve gelir düzeyinin beklentiler üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Şimşek ve İvrendi (2014), ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerini belirlemeye yönelik geliştirdikleri ölçekte elde ettikleri sonuçlar velilerin her alanda beklentilerinin yüksek veya çok yüksek düzeyde olduğunu, düşük gelirli ebeveynlerin yüksek gelirli ebeveynlere göre okul öncesi eğitim kurumunun eğitsel özelliklerine yönelik beklentilerinin daha yüksek olduğunu göstermiştir. Yapılan bu çalışmada da eğitim düzeyi yüksek olan aileler çocuklarına yabancı dil eğitimi verilmesini ve sosyal aktivitelere ağırlık verilmesini istemektedirler. Ceylan (2019)

yapmış olduğu çalışmada çocuklarını okul öncesi eğitim kurumuna gönderen ebeveynlerin çocuklarını gönderme sebepleri ve kurumun geliştirilmesini istediği yönlerini incelemiştir. Ebeveynlerin çocuklarını öncelikle mutlu olması ve sosyalleşmesi, daha sonra da iyi bir eğitim alması için okul öncesi eğitim kurumuna gönderdiklerini belirlemiştir. Ayrıca bu araştırma ile ebeveynlerin kurumlarda çocuklarına daha çok oyun ve hareket sağlanmasını, günlük rutinler ve etkinlikler hakkında kendilerine bilgilendirme yapılmasını istediklerini ortaya koymuştur.

Sinop ilinde 122 ebeveynin katılımı yapılan bu çalışmada elde edilen sonuçlar daha önce yapılmış benzer araştırma sonuçları ile uyumludur. Ancak ebeveynlerin sıklıkla ilkokula hazırlama ve bilişsel gelişime (harfler, sayılar) vurgu yapmaları beklentilerinin okul öncesi eğitiminin daha çok akademik boyutlarına yönelik olduğunu göstermiştir. Araştırmanın sonuçları, okul öncesi eğitim kurumlarının amacı ve program içeriğine yönelik ebeveyn farkındalığını artırmak için aile eğitimi ve katılımı çalışmalarına ağırlık verilmesi gerekliliğini göstermektedir. Ayrıca çocukların tüm gelişim alanlarının desteklenmesinin özellikle sosyal beceri gelişimlerinin akademik becerilere zemin oluşturduğu hakkında ebeveynler bilgilendirilmelidir. Veliler, öğretmenlerin kendileriyle etkili bir iletişim ve işbirliği halinde olmalarını ve çocuklarıyla ilgili bilgileri onlarla paylaşmalarını beklemektedirler. Onların bu beklentilerine cevap verilmesi okulla ilgili bağlarını güçlendirerek etkili bir aile katılımının gerçekleşmesini sağlayacaktır. Aile ve öğretmenin etkili bir iletişim içerisinde bulunmasının çocuğun gelişimi ve eğitimi açısından oldukça önemli olduğu unutulmamalıdır.

Ebeveynler okul öncesi eğitimin amacı ve kurumlarda uygulanan programlar hakkında bilgilendirilmelidir. Okul öncesi eğitimin amacının sadece akademik gelişimi destekleyici olmadığı anlatılarak diğer gelişim alanlarına etkisi vurgulanmalıdır. Aile eğitim ve katılım çalışmaları aktif olarak yapılmalı, bu yolla ailelerin işbirliği beklentileri karşılanmalıdır. Okul öncesi eğitim programında öngörülen alan gezilerine ağırlık verilerek sosyal aktivite beklentileri karşılanmalıdır. Ayrıca, anne-babalara okul öncesi eğitimin içeriği konusunda daha kapsamlı bilgilendirmeler yapılmalıdır.

Kaynakça

- Argon, T. ve Akkaya, M., (2008). Ebeveynlerin okul öncesi eğitime ve okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 16(2), 413-430.
- Creswell, J.W. (2013). *Qualitative inquiry & research design: choosing among the five approaches*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- Gürkan, T. (2010). Okul öncesi eğitim programı. *Okul öncesinde özel öğretim yöntemleri* (Ed.Rengin Zembat). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kıldan, A.O., (2012). Okul öncesi eğitimin amacına ilişkin öğretmen ve veli görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 20(1), 135-150.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2012). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Milli Eğitim.
- Polat Yaman, R. ve Saçkes, M., (2017). Anne-babalar okul öncesi eğitim kurumu yöneticilerinden ne bekliyor? anne-baba ve yönetici beklentilerinin karşılaştırılması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*. 1(1), 94-103.
- Polat, C., Çelmeli, Ö., (2015). Okulöncesi eğitim kurumu seçiminde tüketici tercih etkenleri. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 8(2), 144-166.
- Ramazan, O. ve Ural, O., (2007). Türkiye’de okul öncesi eğitimin dünü ve bugünü. Servet Özdemir, Hasan Bacanlı (Ed.) *Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi: temel sorunlar ve çözüm önerileri*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Seyfullahoğulları, A., (2012). Ailelerin anaokullarından beklentileri üzerine bir araştırma. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2, 1-15.
- Sevinç, M., (2006). Okul öncesi eğitimi alan çocukların annelerinin okuldan beklentileri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 13, 218-225.
- Şimşek, Z., İvrendi A., (2014). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 29(2), 240-254.
- Topaç, N., Yaman Y., Ogurlu Ü., İlgar L., (2013). Okul öncesi dönem çocuğu olan ailelerin okul öncesi eğitim kurumu seçerken göz önünde bulundurdıkları ölçütlerin incelenmesi. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 1 (2), 206-218.
- Tuğrul, B. ve Tokuç, H. (2007). *Anne ve babaların okul öncesi eğitim hakkındaki görüş ve beklentilerinin incelenmesi*. 1. Ulusal İlköğretim Kongresi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Oktay, A., (2000). *Yaşamın sihirli yılları: okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık
- Oktay, A., (2002). Türkiye’de okul öncesi eğitimin dünü ve bugünü. *Eğitim ve Bilim Dergisi*.3-7 ,<http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5743/1872>, 02.09.2019.
- Oktay, A., (2005) Okul öncesi eğitimin önemi ve yaygınlaştırılması. Ayla Oktay, Özgül Polat. (Ed.) *Okul öncesi eğitimde güncel konular*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.